

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJA ATZINUMS

Attiecībā uz priekšlikumu Padomes Pamatlēmumam par to, kā organizējama un īstenojama no sodāmības reģistra iegūtas informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm (COM (2005) 690 galīgā redakcija)

(2006/C 313/12)

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 286. pantu,

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 8. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.45/2001 (2000. gada 18. decembris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un strukturās un par šādu datu brīvu apriti un jo īpaši tās 41. pantu,

ņemot vērā 2006. gada 19. janvārī saņemto Komisijas lūgumu dot atzinumu saskaņā ar Regulas (EK) Nr.45/2001 28. panta 2. punktu,

IR PIEŅĒMIS ŠO ATZINUMU.

I. PROVIZORISKAS PIEZĪMES

1. Komisija saskaņā ar Regulas 45/2001/EK 28. panta 2. punktu konsultācijas nolūkā nosūtīja Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājam (EDAU) priekšlikumu Padomes Pamatlēmumam par to, kā organizējama un īstenojama no sodāmības reģistra iegūtas informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm. Pēc EDAU domām šis atzinums būtu jāmin pamatlēmuma preambulā.

2. Ar šo pamatlēmumu atceļ Padomes Lēmumu 2005/876/TI (2005. gada 21. novembris) par tādas informācijas apmaiņu, ko iegūst no sodāmības reģistra ⁽¹⁾, jo lēmums attiecās uz ierobežotu laika posmu un to motivēja steidzamība. EDAU 2005. gada 13. janvārī sniedza atzinumu par priekšlikumu Padomes lēmumam ⁽²⁾. Atzinumā tika risināti daži svarīgi jautājumi attiecībā uz no sodāmības reģistra iegūtas informācijas apmaiņu, piemēram, par ierosinātā instrumenta vajadzību un proporcionalitāti. EDAU kritizēja tiesību akta darbības jomu (tā lietojumu neattiecinā tikai uz konkrētiem smagiem noziegumiem) un priekšlikumā paredzētos datu subjektu aizsardzības pasākumus.

3. Šiem elementiem pievērsīsies arī šajā atzinumā. Šajā atzinumā turklāt ņems vērā arī to, ka pašreizējais priekšlikums ir daudz labāk izstrādāts un tajā paredzēts izveidot pastāvīgu sistēmu informācijas apmaiņai jomā, kurā dalībvalstu tiesību akti attiecībā uz sodāmības reģistriem ir ļoti atšķirīgi.

⁽¹⁾ OV L 322, 9.12.2005 33. lpp.

⁽²⁾ OV C 58, 8.3.2005, 3. lpp.

4. Šajā atzinumā, pirmkārt, izskatīs priekšlikuma kontekstu. Eiropas Savienībā, kurā nav iekšējo robežu, efektīvai noziedzības apkarošanai vajadzīga vismaz intensīva sadarbība starp dalībvalstu iestādēm. Tomēr ir būtiski šķēršļi šādi sadarbībai, daļēji tādēļ, ka noziedzības apkarošana galvenokārt ir dalībvalstu kompetencē.

5. Otrkārt, EDAU ņems vērā, ka informācijas apmaiņas sistēmu var izveidot saskaņā ar vairākiem modeļiem, kas dažādi ietekmēs datu aizsardzību. Šajā atzinumā apspriedīs priekšlikuma galvenos elementus — vispārējā daļā, kā arī pantu pa pantam — un to veicot, izskatīs, *inter alia*, šādus jautājumus:

— Politikas izvēle, uz kā priekšlikums pamatots. Priekšlikums attiecināts uz dalībvalstu pilsoņu sodāmības reģistru un tajā nav paredzētas nedz centralizētas Eiropas līmeņa datubāzes, nedz arī kādas dalībvalsts iestādēm sniegta tieša piekļuve citas dalībvalsts datubāzēm vai sadarbība ar *Eurojust* starpniecību.

— Datu aizsardzības pasākumi. Priekšlikuma 9. pantā sniegti personas datu izmantošanas nosacījumi un tajā noteikti ierobežojumi attiecībā uz nolūku un turpmāku izmantošanu. Priekšlikumā nav risināta tā saistība ar vispārējiem datu aizsardzības noteikumiem trešajā pīlārā, kā paredzēts priekšlikumā Padomes Pamatlēmumam par to personas datu aizsardzību, kurus apstrādā saistībā ar policijas un tiesu sadarbību krimināllietās.

— Pienākumu sadale, jo — kā tiks apspriests — var būt iesaistītas vismaz trīs dalībvalstis. Ir jābūt skaidrībai, kura dalībvalsts ir atbildīga par, *inter alia*, datu iekļaušanu sodāmības reģistrā, šo datu atjaunināšanu, apstrādi un turpmāku izmantošanu. Tas ir īpaši svarīgi, jo — kā uzsvērs II sadaļā — dalībvalstu tiesiskais regulējums šajā jomā nav saskaņots. Šajā sakarā jābūt arī skaidrībai, kā tiek nodrošināta piemērota personas datu izmantošanas uzraudzība.

II. KONTEKSTS

6. Deklarācijā par terorisma apkarošanu, kuru Eiropadome pieņēma 2004. gada 25. un 26. martā, minēta Eiropas sodu un tiesību zaudēšanas reģistra izveide kā viens no tiesību aktiem, lai tālāk attīstītu tiesisko regulējumu terorisma apkarošanai.

7. Hāgas programmas mērķis, kā arī centienu mērogs ir šķietami mainījies. Saistībā ar mērķi Hāgas programma sasaista priekšlikumu ar no valsts sodu un tiesību zaudēšanas reģistra iegūtu informāciju, jo īpaši attiecībā uz dzimumnoziedzumu izdarītājiem. Attiecībā uz centieniem priekšlikums paredzēts, lai palielinātu no valsts sodāmības reģistra iegūtas informācijas apmaiņu (tiesu iestāžu sadarbībā krimināllietās, sadaļā "savstarpēja atzīšana").

8. Priekšlikums ir viens no daudziem tiesību aktiem, ar ko vēlas uzlabot informācijas apmaiņu starp dalībvalstu tiesībaizsardzības iestādēm. Kā paredzēts Līgumā par Eiropas Savienību (jo īpaši tā 29.–31. pantā), instrumentiem, lai veicinātu ciešāku sadarbību starp dalībvalstīm, ir galvenā nozīme trešajā pīlārā. Tādējādi trešais pīlārs galvenokārt sniedz savstarpējas uzticēšanās un savstarpējas atzīšanas sistēmu un daudz mazāk ir saistīts ar valsts tiesību aktu saskaņošanu. Tādēļ priekšlikums attiecas uz Līguma par Eiropas Savienību VI sadaļas mērķiem. Tomēr, tā kā būtiska kompetence joprojām ir dalībvalstu pārziņā, jaunā tiesību akta efektivitātei — saistībā ar dažādiem kompetences līmeņiem — jāvelta īpaša uzmanība.

9. Priekšlikums turklāt jānovērtē, ņemot vērā spēkā esošos tiesību aktus par no sodāmības reģistra iegūtas informācijas apmaiņu. Galvenais tiesību akts ir 1959. gada Eiropas Konvencija par savstarpējo palīdzību krimināllietās. Priekšlikumā nav paredzētas fundamentālas izmaiņas informācijas apmaiņas sistēmā, kā tas paveikts Konvencijā. Tieši pretēji — priekšlikuma mērķis ir padarīt pašreizējo sistēmu efektīvāku, *inter alia*, nosakot pamatus, lai izveidotu un pilnveidotu datorizētu sistēmu sodāmības informācijas apmaiņai.

10. Tomēr šķēršļi efektīvākai no sodāmības reģistra iegūtas informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm rodas no dažādām valodām un atšķirībām dalībvalstu tehnoloģiskajā un tiesiskajā regulējumā. Sodāmības reģistrā izteikti trūkst valsts tiesību aktu saskaņošanas. Atšķirības valstu tiesību aktos pastāv attiecībā uz sodiem, kas noteikti jāfiksē sodāmības reģistros, sodāmības glabāšanas termiņu reģistros un trešām pusēm sniedzamo informāciju no sodāmības reģistriem, kā arī mērķiem, kādiem informāciju var sniegt. Šajā sakarā var atsaukties uz EDAU novērojumiem, kas sniegti viņa atzinumā par priekšlikumu Padomes Pamatlēmumam par informācijas apmaiņu saskaņā ar pieejamības principu⁽³⁾. Ir vajadzīgi papildu pasākumi, lai nodrošinātu efektīvu informācijas meklēšanu un piekļuvi tai (skatīt arī atzinuma 50.–54. punktu).

Vispārēja personas datu aizsardzības sistēma

11. Šajā priekšlikumā nav visaptveroši risināts personas datu aizsardzības jautājums. Tikai daži noteikumi konkrēti attiecas uz datu aizsardzību. Tas ir labi saprotams, jo priekšlikuma 10. apsvērumā skaidri sniegta atsauce uz (priekšlikumu) Padomes Pamatlēmumu par to personas datu aizsardzību, kurus apstrādā saistībā ar policijas un tiesu sadarbību krimināllietās. Šis pamatlēmums patiešām būtu piemērojams kā *lex generalis* attiecībā uz apstrādes darbībām, ko veic saistībā ar sodāmības reģistru apmaiņu, savukārt šajā priekšlikumā izklāstītie konkrētākie datu aizsardzības nosacījumi būtu jāuzskata par *lex specialis*. Piemēram, noteikumi par piekļuvi ir labvēlīgāki datu subjektam (papildus šajā atzinumā skatīt komentārus par 9. pantu).

12. EDAU apstiprina šo pieeju, kas uzsvērta jau agrākos atzinumos⁽⁴⁾. Tomēr priekšlikumu Padomes pamatlēmumam par personas datu aizsardzību joprojām apspriež Eiropas Parlamentā un Padomē, un vēl nav nokārtoti arī tādi pamatjautājumi kā piemērošanas joma un drošības pasākumi attiecībā uz pārsūtīšanu trešām valstīm. Šai situācijai ir svarīgas sekas saistībā ar pašreizējā priekšlikuma izvērtēšanu.

13. Tas galvenokārt nozīmē, ka pašreizējais priekšlikums viens pats nevar nodrošināt pietiekamu personas datu aizsardzību saistībā ar sodāmības reģistru apmaiņu. Tādēļ EDAU uzsver, ka pašreizējam Padomes pamatlēmumam nebūtu jāstājas spēkā, pirms spēkā stājas Padomes pamatlēmums par personas datu aizsardzību. Šāda secība būtu jānodrošina ar īpašu noteikumu vienā no pašreizējā priekšlikuma pēdējiem pantiem.

14. Turklāt ir ļoti sarežģīti izvērtēt datu aizsardzības drošības pasākumus, kas sniegti šajā priekšlikumā, ja nav skaidras un līdzsvarotas izpratnes par vispārējiem datu aizsardzības noteikumiem trešajā pīlārā. Šajā priekšlikumā, piemēram, ir paredzēta personas datu pārsūtīšana uz trešām valstīm, bet, pieņemot, ka vispārējus noteikumus sniegs Padomes pamatlēmumā par personas datu aizsardzību, tajā paredzēti tikai konkrētāki, lai arī daļēji, drošības pasākumi (turpmāk skatīt komentārus par 7. pantu). Kopumā ievērojami grozījumi otrā Padomes pamatlēmuma darbības jomā un būtībā, kas radīsies Padomes pārrunu rezultātā, tieši ietekmēs drošības pasākumus attiecībā uz datu aizsardzību no sodāmības reģistra iegūtas informācijas apmaiņas jomā. EDAU ieteic, lai Padome uzmanīgi saistītu pārrunas par šo priekšlikumu un pārrunas par Padomes pamatlēmumu attiecībā uz personas datu aizsardzību.

III. PRIEKŠLIKUMA GALVENIE ELEMENTI

15. Pirmkārt, priekšlikumā nav risināti dalībvalstu spriedumi attiecībā uz trešu valstu pilsoņiem. Acīmredzamu iemeslu dēļ ierosinātā sistēma nevar darboties šādos gadījumos, jo Eiropas Savienības tiesību akti neattiecas uz trešām valstīm.

⁽³⁾ 2006. gada 28. februāra atzinums (OV C 116, 17.5.2006, 8. lpp.), jo īpaši III daļa.

⁽⁴⁾ Jo īpaši 2005. gada 19. decembra atzinums par priekšlikumu Padomes pamatlēmumam par to, kā aizsargāt personas datus, ko apstrādā, sadarbojoties policijas un tiesu iestādēm krimināllietās, (OV C 47, 25.2.2006, 27. lpp.) un 2006. gada 20. janvāra atzinums sakarā ar ierosināto Padomes lēmumu par to, kā par iekšējo drošību atbildīgām dalībvalstu iestādēm un Eiropalam informācijas nolūkos piekļūt Vīzu informācijas sistēmai (*Visa Information System — VIS*), lai novērstu, atklātu un izmeklētu terora aktus un citus smagus noziedzīgus nodarījumus (OV C 97, 25.4.2006, 6. lpp.).

16. EDAU uzskata, ka spēkā esošie tiesību akti zināmā mērā nodrošina informācijas apmaiņu par trešo valstu notiesātajiem pilsoņiem. Jo īpaši pienākums Šengenas Informācijas sistēmā ievadīt konkrētus datus par šīm personām ⁽⁵⁾ nodrošina, ka informācija par konkrētiem spriedumiem ir pieejama visā Eiropas Savienības teritorijā. Arī Eiropola konvencijas 7. pantā izveidotajā informācijas sistēmā paredzēta datu apmaiņa, *inter alia*, attiecībā uz notiesātajām personām. Tomēr, personas datu ievākšanas mērķis saskaņā ar šiem spēkā esošajiem instrumentiem nav tāds pats, kā mērķis personas datu iekļaušanai sodāmības reģistrā. Tādu datu izmantošana, kas ievākti saskaņā ar vienu no šiem spēkā esošajiem instrumentiem saistībā ar kriminālprocesu, tādējādi ne vienmēr atbilstu mērķa ierobežošanas principam.

17. Turklāt, spēkā esošie instrumenti nenodrošina, ka var veikt informācijas apmaiņu no visiem sodāmības reģistriem, jo īpaši attiecībā uz informāciju par personām, kas neietilpst 95. un 96. pantā Konvencijā, ar ko īsteno Šengenas Līgumu. Visbeidzot, šo pilsoņu juridiskā situācija nav skaidra. Piemēram, saskaņā ar 14. panta 4. punktu 2005. gada 21. novembra Lēmums ⁽⁶⁾, ko piemēro trešo valstu pilsoņiem, tiks atcelts.

18. Attiecībā uz trešu valstu pilsoņiem varētu vajadzēt alternatīvu sistēmu. Saskaņā ar paskaidrojuma rakstu dalībvalstis attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem vēlējas izveidot notiesāto personu sarakstu. Komisija paziņoja par to, ka 2006. gada pēdējā ceturksnī tiks izstrādāts priekšlikums par informācijas apmaiņu par tiesas spriedumiem attiecībā uz šiem pilsoņiem. EDAU novērtēs šo priekšlikumu pēc tā pieņemšanas.

19. Otrkārt, priekšlikumā nav paredzēta ne Eiropas sodāmības reģistra, ne kādas citas pastāvīgas Eiropas līmeņa datubāzes izveide. Priekšlikuma galvenais mērķis attiecībā uz datubāzēm ir pašreizējo valsts sodāmības reģistru centralizēšana, informācijas pievienošana par citās dalībvalstīs notiesātajiem pilsoņiem, kā arī tas, ka būs jāizveido un jāattīsta tehniskās sistēmas, lai veicinātu informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm. EDAU pauž gandarījumu par to, ka priekšlikumā nav veicināts datubāzu beznosacījumu savienojums un tādējādi datubāzu tīkls, ko būtu grūti uzraudzīt ⁽⁷⁾.

20. Treškārt, EDAU uzsver, ka vispārēji priekšlikums šķietami sniedz piemērotu un *a priori* efektīvu informācijas apmaiņas sistēmu, un jo īpaši uzsver turpmāk minētos svarīgos priekšlikuma elementus.

21. Saskaņā ar priekšlikuma 4. panta 2. punktu dalībvalsts informē citas dalībvalstis par spriedumiem, kas pasludināti pret attiecīgo dalībvalstu pilsoņiem un kas ierakstīti to sodāmības reģistrā. Priekšlikuma 5. pantā paredzēts, ka personas pilsonības dalībvalsts saglabā šo informāciju, lai saskaņā ar (trešās) dalībvalsts lūgumu varētu to nodot tālāk kriminālprocesa nolūkos, vai — saskaņā ar stingriem nosacījumiem — citos nolūkos. Ja ir iesniegts šāds lūgums, personas pilsonības dalībvalsts sniedz konkrētu informāciju (6. un 7. pants).

22. Priekšlikumā ietverti papildu noteikumi, lai nodrošinātu sistēmas darbību, un svarīgākais no šiem noteikumiem ir pienākums nozīmēt centrālo iestādi (vai konkrētu nolūku dēļ — vairākas centrālās iestādes), kas ir atbildīga par informācijas nosūtīšanu un uzglabāšanu. Šajā sakarā EDAU uzsver arī 10. un 11. pantu. Priekšlikuma 10. pantā sniegts visaptverošs valodu režīms un 11. pantā sniegts standarta veids informācijas apmaiņai, saskaņā ar kuru pēc pārejas posma beigām būs pienākums lietot standarta formātu un nodot informāciju elektroniskā veidā. EDAU atzinīgi vērtē šos būtiskos noteikumus. Tiesību aktā, ar kuru veicina informācijas apmaiņu, jāietver papildu pasākumi, lai nodrošinātu informācijas efektīvu atrašanu un piekļuvi tai.

⁽⁵⁾ Skatīt jo īpaši 95. un 96. pantu Konvencijā, ar ko īsteno Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdību, Vācijas Federatīvās Republikas valdības un Francijas Republikas valdības 1985. gada 14. jūnijā noslēgto Šengenas Līgumu par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgajām robežām, (OV L 239, 22.9.2000, 19. lpp.).

⁽⁶⁾ Skatīt šā atzinuma 2. punktu.

⁽⁷⁾ Attiecībā uz šo punktu skatīt EDAU atzinumu par priekšlikumu Padomes Pamatlēmumam par informācijas apmaiņu saskaņā ar pieejamības principu, kas citēts 3. zemsvītras piezīmē.

23. Turklāt EDAU uzsver, ka šādā tiesību aktā skaidri jānosaka dažādo iesaistīto pušu atbildība, kā arī jāizveido valsts un Eiropas līmeņa kompetenču norobežojums. Tiesību aktam nav jābūt pārmērīgam instrumentam tiesībsardzības jomā, bet ar to būtu jācenšas saglabāt līdzsvars starp dažādām interešu jomām, piemēram, attiecībā uz datu subjekta un sabiedrības drošības interesēm. Iespējām piekļūt datiem jābūt tikai ar stingri definētu mērķi. Citādi tiesību akts neatbilst tā mērķim un tādējādi neatbilst proporcionalitātes principam. Neskatoties uz komentāriem 37. — 40. punktā, kopumā priekšlikums atbilst šiem nosacījumiem.

IV. APSKATS PA PANTIEM

Pamatlēmuma 2. pants: Definīcijas

24. Priekšlikums neattiecas tikai uz sodiem par smagiem noziegumiem. To piemēro visiem spriedumiem, kas nosūtīti valsts sodāmības reģistrā saskaņā ar notiesāšanas dalībvalsts tiesību aktiem. Priekšlikums attiecas arī uz administratīvo iestāžu galīgajiem spriedumiem.

25. Šī plašā darbības joma ir tādēļ, ka dalībvalstu tiesību aktos ir ievērojamas atšķirības attiecībā uz sodiem, ko nosūta uz valsts sodāmības reģistru. EDAU būtība nav kritizēt dalībvalstu kompetenci attiecībā uz sodiem, ko tās nosūta uz sodāmības reģistru, tostarp administratīvo iestāžu galīgos spriedumus, ja tos var iesniegt krimināltiesā. Tomēr EDAU atgādina par savu 2005. gada 13. janvāra atzinumu (skatīt šā atzinuma 2. punktu), kurā EDAU nolēma, ka informācijas apmaiņa jāierobežo, to attiecinot tikai uz sodiem par konkrētiem smagiem noziegumiem. Pašlaik EDAU pauž nožēlu par to, ka Kopienas likumdevējs ne paskaidrojuma rakstā, ne kādā citā oficiālā dokumentā nepamato, kādēļ pašreizējo priekšlikumu par informācijas apmaiņu nevarētu attiecināt tikai uz nopietnākiem noziegumiem. Šādam izskaidrojumam būtu jārada skaidrība, kādēļ kopējā brīvības, drošības un tiesiskuma telpā ir vajadzīga tik plaša darbības joma un kādēļ tā nav plašāka par proporcionalitātes principā noteiktajiem ierobežojumiem.

Pamatlēmuma 3. pants: Centrālā iestāde

26. Šajā sakarā ir svarīgi nozīmēt centrālo iestādi. Lai gan ar to paredz centralizētu notiesāto personu datubāzi katrā dalībvalstī, ar to arī nodrošina specializētās iestādes tiešu atbildību attiecībā uz sodāmības reģistra (informācijas) apstrādi, un tas izslēdz situāciju, kad neatbilstīgas iestādes pieprasa informāciju par konkrētām personām piespriestiem sodiem, kas varētu radīt nevajadzīgu personas datu plūsmu. Protams, priekšnoteikums ir tāds, ka centrālās iestādes uzdevumi ir skaidri definēti⁽⁸⁾. Priekšlikums kopumā šķietami atbilst šim punktam. Tas arī nodrošina iespēju valsts datu aizsardzības iestādēm efektīvi un relatīvi vienkārši kontrolēt apstrādi. Saskaņā ar EDAU šo kontroli būtiski neietekmēs gadījumā, ja dalībvalstis lieto 3. pantā minēto iespēju katrā dalībvalstī izveidot vairāk par vienu iestādi.

27. Attiecībā uz 3. panta 2. punktu EDAU ierosina *Oficiālajā Vēstnesī* publicēt nozīmēto iestāžu sarakstu. Tas palielinātu sistēmas pārskatāmību.

28. Turklāt EDAU apšauba, kāpēc Padomes Ģenerālsēkretariātam būtu jāinformē *Eurojust* par iestāžu iecelšanu. EDAU apšauba šīs ziņošanas funkciju, jo šajā priekšlikumā sniegtajā sistēmā *Eurojust* nav piešķirta nekāda nozīme.

4. un 5. pants Sprieduma dalībvalsts pienākums un personas pilsonības dalībvalsts pienākums

29. 4. pantā paredzēts pienākums sprieduma dalībvalstij informēt notiesātās personas pilsonības dalībvalsti par visiem pasludinātiem spriedumiem. Notiesātās personas pilsonības dalībvalsts centrālā iestāde tad glabā šo informāciju saskaņā ar 5. pantā paredzēto pienākumu.

⁽⁸⁾ Šajā sakarā skatīt Eiropas datu aizsardzības uzraudzītāja 2006. gada 15. maija atzinumu attiecībā uz priekšlikumu Padomes Regulai par uzturēšanas pienākuma lietu piekritību un tajās piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi, kā arī sadarbību šajā jomā (COM(2005) 649 galīgā redakcija).

30. Kas attiecas uz sodīšanas reģistru glabāšanas periodu, šķiet, priekšlikumā piemērots "sprieduma valsts" kritērijs. Proti, pārsūtītajā informācijā par pasludinātiem spriedumiem iekļaus arī laiku, cik ilgi spriedums paliks sprieduma dalībvalsts sodīšanas reģistros saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem. Paziņo arī jebkādas turpmākus pasākumus, kas attiecas uz laiku, cik ilgi informācija jāglabā. Saņēmējai dalībvalstij tad dati būtu attiecīgi jādzēš. Šķiet, šo mehānismu piemēro arī, ja saņēmējas dalībvalsts tiesību aktos ir paredzēts tikai īsāks glabāšanas laikposms. Tāds pats mehānisms ir paredzēts attiecībā uz sodīšanas reģistros ietvertās informācijas grozīšanu vai dzēšanu: sprieduma dalībvalsts informēs par pārmaiņām, un notiesātās personas pilsonības dalībvalstij būs attiecīgi jāatjaunina savi reģistri.

31. Citiem vārdiem sakot, "sprieduma valsti" var uzskatīt par datu īpašnieku. Pilsonības dalībvalsts uzglabā datus minētās dalībvalsts vārdā. EDAU iesaka priekšlikuma apsvērumu tekstā precizēt "piederības" jēdzienu, no kā izriet arī skaidra pienākumu nodalīšana.

32. EDAU pauž gandarījumu par pašu mehānismu, jo tas garantē precizitāti, nodrošinot, ka personas datus ātri atjaunina un neizmanto, ja tie novecojuši (skatīt arī priekšlikuma 5.3 pantu). Sodīšanas reģistru precizitāte ir jo īpaši svarīga gadījumos, kad informāciju vairākas reizes pārsūta un tulko.

33. Lai nodrošinātu precizitāti arī turpmākos pārsūtījumos atbilstīgi 7. pantam, EDAU iesaka notiesātās personas pilsonības valsts centrālajai iestādei uzlikt par pienākumu paziņot par atjauninājumiem/atcelšanām to citu dalībvalstu vai trešo valstu centrālajām iestādēm, kas ir prasījušas informāciju, pirms tā tika atjaunināta vai atcelta. Turklāt citu dalībvalstu vai trešo valstu centrālajām iestādēm būtu jābūt pienākumam atjaunināt/dzēs informāciju un tās nedrīkstētu izmantot novecojušu informāciju. Šiem pienākumiem vajadzētu sekmēt labāku kontroli pār apstākļiem, kādos personas datu izmanto (skatīt piebildes par 9. pantu).

34. Visbeidzot 4. panta 2. punktā risināts jautājums par to personu īpašo situāciju, kuri ir vairāku dalībvalstu valstspiederīgie. Šajos gadījumos informāciju par spriedumu pārsūtīs katrai no šīm dalībvalstīm. Vajadzība pēc šādas daudzkārtējās pārsūtīšanas ir skaidra. Šādos gadījumos mehānisms, kas nodrošina datubāzu precizitāti, ir vēl jo svarīgāks.

6. un 7. pants: Lūgumi pēc informācijas par spriedumu, atbildes uz šiem lūgumiem un pārsūtīšana trešajām valstīm

35. Skaidra pienākumu nodalīšana un definēšana ir vajadzīga arī, lai iesaistītu trešo lūguma iesniedzēju dalībvalsti. 6. un 7. pantā ir risināti šie lūgumi.

36. 7. pantā noteikts, kādos gadījumos informāciju par spriedumu nosūta vai to varētu nosūtīt lūguma iesniedzējas dalībvalsts centrālajai iestādei. Tajā arī paredzēts, kādu informāciju pārsūta. Turklāt tajā paredzēta iespēja informāciju par spriedumu pārsūtīt trešām valstīm. Visi šie aspekti būtu rūpīgi jānovērtē.

37. Būtu jāatzīmē, ka pienākums pārsūtīt datus ir paredzēts tikai gadījumā, kad lūgums par sodīšanas reģistru ir izdarīts krimināllietas vajadzībām, atbilstīgi 7. panta 1. punktā noteiktajam datu sarakstam. Tomēr gadījumos, kad informāciju, ko iegūst no sodīšanas reģistra, lūdz citiem nolūkiem, personas pilsonības dalībvalsts atbild saskaņā ar saviem tiesību aktiem. Turklāt tā noskaidro, vai šo informāciju var pārsūtīt lūguma iesniedzējai dalībvalstij saskaņā ar sprieduma valsts tiesību aktiem (7. panta 2. punkts).

38. Sistēma tādējādi ir diezgan sarežģīta, jo visiem lūgumiem, kas izteikti citiem mērķiem, nevis krimināllietas vajadzībām, piemēro trīs dažādus likumības parametrus: lūguma iesniedzējas dalībvalsts tiesību aktus, notiesātās personas pilsonības dalībvalsts tiesību aktus un sprieduma dalībvalsts tiesību aktus. Šis piņķerīgais uzdevums, kas varētu ietvert ne tikai krimināllikumus, bet arī piemērojamos valsts datu aizsardzības noteikumus, būs jāatrisina notiesātās personas pilsonības dalībvalsts centrālajai iestādei 8. pantā paredzētajā laikā (10 dienās).

39. EDAU jautā, vai šī sistēma tiešām ir praktiskākā un efektīvākā. EDAU piekrist, ka šādos gadījumos informācijas pārsūtīšana būtu jāierobežo, kā uzsvērts priekšlikuma 11. apsvērumā. Tomēr šo ierobežošanu droši vien varētu panākt labāk, precīzāk ierobežojot nolūkus, kādos informāciju par sodīšanas reģistriem var pārsūtīt, un ierobežojot to personu grupu, kas bez paša datu subjekta var šo informāciju lūgt. EDAU uzskata, ka citiem bez datu subjekta būtu jābūt tiesībām likumīgā kārtā lūgt šo informāciju tikai ārkārtas gadījumos.

40. Tādēļ EDAU iesaka racionalizēt mehānismu un sniegt ierobežotu un precīzāku to nolūku, kas nav krimināllietas, definīciju, kam var lūgt informāciju, kā arī ierobežot to personu grupu, kas drīkst šo informāciju lūgt.

41. 6. panta 2. punktā aplūkots specifisks jautājums. Tajā paredzēta iespēja ieinteresētajai pusei lūgt no dalībvalsts centrālās iestādes informāciju par savu sodīšanas reģistru, ar nosacījumu, ka lūdzēja puse ir vai ir bijusi pastāvīgs iedzīvotājs vai valstspiederīgais lūguma iesniedzējā vai lūguma saņēmējā dalībvalstī. Šis noteikums jāskata saistībā ar plašākām datu subjekta tiesībām piekļūt personas datiem, kas saistīti ar viņu pašu, arī attiecībā uz priekšlikumu Padomes Pamatlēmumam par tādu personas datu aizsardzību, ko apstrādā, policijas un tiesu iestādēm sadarbojoties krimināllietās.

42. EDAU pauž gandarījumu par šo noteikumu tiktāl, ciktāl priekšlikums ļauj datu subjektam īstenot savas tiesības ne tikai tieši, vēršoties pie centrālās iestādes, kas kontrolē datus, bet arī netieši ar tās valsts centrālās iestādes starpniecību, kurā ieinteresētā puse ir pastāvīgs iedzīvotājs. Tomēr labvēlīgāki noteikumi, kas ietverti šajā *lex specialis*, nekādā veidā nedrīkst ierobežot datu subjekta pamattiesības, ne arī radīt neskaidrības datu subjektam par tā tiesībām. Attiecībā uz šo punktu EDAU ierosina, ka pastāvīgas uzturēšanās valsts centrālā iestāde "iesniedz", nevis "var iesniegt" lūgumu otras dalībvalsts centrālajai iestādei.

43. Visbeidzot EDAU pievēršas 7. panta 3. punktam, kurā apskatīta trešo valstu iesniegtā informācija un trešām valstīm pārsūtītā informācija. Noteikumā iekļautas īpašas garantijas ar nolūku nodrošināt to, ka apmaiņa ar trešām valstīm nevar apdraudēt garantijas attiecībā uz apmaiņu pašas Eiropas Savienības teritorijā. Noteikums pēc būtības ir apmierinošs.

44. Tomēr šis noteikums būtu jāizvērtē saistībā ar 15. pantu priekšlikumā Padomes Pamatlēmumam par tādu personas datu aizsardzību, ko apstrādā, policijas un tiesu iestādēm sadarbojoties krimināllietās. Minētā priekšlikuma 15. pants ir viens no galvenajiem debašu tematiem Padomē un nav garantijas, ka šo pantu saglabās Padomes pamatlēmuma galīgajā redakcijā. EDAU uzsver, ka ja sarunās par Padomes Pamatlēmumu par personas datu aizsardzību tā piemērošanas jomā neiekļautu noteikumus attiecībā uz personas datu pārsūtīšanu uz trešām valstīm, precīzāki noteikumi par personas datu pārsūtīšanu trešām valstīm būtu jāparedz šajā priekšlikumā, lai panāktu atbilstību datu aizsardzības pamatprincipiem, kā arī Eiropas Padomes 108. konvencijas Papildu protokolam par uzraudzības iestādēm un datu pārrobežu plūsmu.

9. pants: Personas datu izmantošanas nosacījumi

45. Uz apmaiņu ar informāciju no sodīšanas reģistriem attieksies Padomes Pamatlēmums par tādu personas datu aizsardzību, ko apstrādā, policijas un tiesu iestādēm sadarbojoties krimināllietās, kad to pieņems⁽⁹⁾. Tas pats attiecas uz pašiem sodīšanas reģistriem, ar nosacījumu, ka Padomes pamatlēmuma piemērošanu neierobežos, attiecinot tikai uz personas datiem, ar ko apmainījušās dalībvalstis. Saskaņā ar Padomes pamatlēmumu personas datu apstrādi kontrolēs valsts datu aizsardzības iestādes.

⁽⁹⁾ Skatīt EDAU atzinumu 4. zemsvītras piezīmē.

46. Šā priekšlikuma panti neatsaucas uz Padomes pamatlēmumu. Nav vajadzības pēc šādas atsauces, jo Padomes pamatlēmumu piemēro automātiski. 9. pantā paredzēti personas datu lietošanas nosacījumi. Tas jāuzskata par *lex specialis* saistībā ar vispārējām datu aizsardzības garantijām. 9. pantā precizēti nolūki, kādos datus drīkst izmantot. 9. panta 1. punktā paredzēti skaidri pamatnoteikumi. Datus, kas lūgti krimināllietas vajadzībām, var izmantot tikai tās konkrētās krimināllietas vajadzībām, kam tie lūgti. 9. panta 2. punktā ietverts līdzīgs noteikums datiem, kas lūgti citiem nolūkiem, nevis krimināllietām. Tomēr šis noteikums jāprecizē, jo tajā ir pieņēmums, ka datus var lūgt tikai citiem tiesas (vai līdzīgiem) procesiem, savukārt 7. pantā nav minēts šāds ierobežojums. Būtu jāprecizē, kādi citi nolūki ir atļauti saskaņā ar 7. un 9. pantu (skatīt arī piebildes par 7. pantu).

47. 9. panta 3. punktā sniegta iespēja lūguma iesniedzējai dalībvalstij izmantot datus, lai novērstu tūlītējus un nopietnus draudus sabiedriskai drošībai. EDAU piekrīt, ka šādās ārkārtas situācijās šo datu lietošanu būtu jāatļauj. Tomēr būtu jānodrošina, ka datu aizsardzības iestādes var kontrolēt šādus ārkārtas izmantojumus. EDAU tādējādi iesaka priekšlikumā iekļaut noteikumu šādam nolūkam, piemēram, pienākumu paziņot valsts datu aizsardzības iestādei par šo izmantojumu.

48. Kas attiecas uz kontroli: informāciju glabā personas pilsonības dalībvalsts centrālā iestāde. Kontroli veic minētās dalībvalsts datu aizsardzības iestāde saskaņā ar Pamatlēmumu par personas datu aizsardzību trešajā pilārā, kad tas būs pieņemts un stājies spēkā. Tomēr šis dalībvalsts centrālā iestāde nevar būt atbildīga par datu kvalitāti, jo ir pilnībā atkarīga no informācijas, ko sniedz sprieduma dalībvalsts. Ir skaidrs, ka tam ir ietekme uz kontroles efektivitāti.

49. Saskaņā ar EDAU priekšlikumam būtu jāattiecas ne tikai uz sadarbību starp centrālajām iestādēm, bet arī uz sadarbību starp dalībvalstu datu aizsardzības iestādēm. EDAU iesaka 9. pantā iekļaut noteikumu, kurā datu aizsardzības iestādes ir mudinātas aktīvi sadarboties savā starpā⁽¹⁰⁾, lai veicinātu datu aizsardzības aspektu efektīvu kontroli, jo īpaši attiecībā uz datu kvalitāti.

10. un 11. pants: Valodas un formāti

50. EDAU pauž gandarījumu par šiem papildu noteikumiem, jo efektīva dalībvalstu informācijas apmaiņas sistēma ir arī datu aizsardzības interesēs.

51. Pienācīgs valodu režīms ir būtisks sistēmas efektivitātei. Lai arī EDAU pilnībā apzinās valodu līdzvērtības principu un īpašo valodu režīmu jautājuma jutīgumu Eiropas sadarbībā, tam ir bažas par priekšlikuma 10. pantā paredzēto valodu režīmu. 10. pantā formulētais pamatnoteikums ir tāds, ka ar informāciju apmaiņās lūguma saņēmējas dalībvalsts oficiālajā valodā. Tas ir pamatoti, jo juridiskie teksti un juridiskās kvalifikācijas tulkojumos ne vienmēr ir nepārprotami. Tomēr, ņemot vērā, ka Eiropas Savienībā šobrīd ir 25 dalībvalstis, šā pamatnoteikuma ievērošana darītu sistēmu darboties nespējīgu.

52. Saskaņā ar 10. panta trešo daļu dalībvalsts var norādīt, ka tā pieņem citas valodas. Ir skaidrs, ka šā punkta mērķis ir mudināt apmainīties ar informāciju vienā vai dažās valodās, kas Eiropas Savienībā ir plaši pārzinātas. Tomēr EDAU uzskata, ka šo punktu vajadzētu pārfrāzēt tādā veidā, ka tas efektīvi nodrošinātu darbotiespējīgu valodu režīmu, piemēram, uzliekot dalībvalstīm par pienākumu pieņemt informāciju valodā, kas plaši pārzināta Eiropas Savienības teritorijā. Tas, kā jau minēts iepriekš, ir nosacījums, lai sistēma darbotos.

53. Standarta formāta izmantošana arī var palīdzēt sekmēt datu kvalitāti. Izmantojot šo formātu, var novērst sodīšanas reģistra informācijas satura pārprašanu, tādējādi sekmējot augstāku datu kvalitāti. Pārpratumu novēršana var arī likvidēt risku, ka dalībvalstu iestādes lūdz vairāk informācijas, nekā ir vajadzīgs.

⁽¹⁰⁾ Kā modeli šādam noteikumam var apsvērt līdzīgus noteikumus, kas iekļauti priekšlikumā SIS II, tomēr bez EDAU lomas.

54. Minēto iemeslu dēļ EDAU pauž nožēlu, ka obligātā formāta izmantošanu var atlikt samērā ilgā pārejas periodā. Pirmkārt, formātu (utt.) izstrādā komitoloģijas procedūrā — bez laika ierobežojuma lēmuma pieņemšanai par šo jautājumu. Otrkārt, dalībvalstīm ir trīs gadi pēc formāta izstrādes, pirms tām ir pienākums to izmantot (11. panta 6. punkts). EDAU iesaka:

- iekļaut formāta izveidi pašā pamatlēmumā.
- skaidri noteiktā termiņā izstrādāt tehniskās specifikācijas, izmantojot komitoloģijas procedūru.
- atcelt pārejas periodu kopēja formāta īstenošanai dalībvalstīs, vai, ja tas nav tehniski iespējams, ierobežot to uz vienu gadu.

V. NOBEIGUMS

55. EDAU pauž gandarījumu par politikas izvēli, uz ko priekšlikums balstīts. Kopumā priekšlikumā ņemti vērā tādi šķēršļi efektīvākai no sodāmības reģistra iegūtas informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm, kas rodas no dažādām valodām un atšķirībām dalībvalstu tehnoloģiskajā un tiesiskajā regulējumā, jo īpaši:

- nosakot sprieduma dalībvalsti par datu "īpašnieku", kas atbildīga par to kvalitāti.
- paredzot iecelt centrālo iestādi katrā dalībvalstī.
- paredzot papildu pasākumus, kas nodrošina, ka informāciju var efektīvi atrast un tai piekļūt.

56. EDAU ievēro, ka priekšlikumu Padomes pamatlēmumam par personas datu aizsardzību joprojām apspriež Eiropas Parlamentā un Padomē, un vēl nav nokārtoti arī tādi pamatjautājumi kā piemērošanas joma un drošības pasākumi attiecībā uz pārsūtīšanu trešām valstīm. EDAU iesaka, ka:

- šim Padomes pamatlēmumam nebūtu jāstājas spēkā, pirms nav stājies spēkā Padomes pamatlēmums par personas datu aizsardzību.
- Padomei būtu uzmanīgi jāsaista sarunas par šo priekšlikumu un sarunas par Padomes pamatlēmumu attiecībā uz personas datu aizsardzību. Ja sarunās par Padomes pamatlēmumu par personas datu aizsardzību tā piemērošanas jomā neiekļautu noteikumus par personas datu pārsūtīšanu uz trešām valstīm, precīzāki noteikumi par personas datu pārsūtīšanu uz trešām valstīm būtu jāiekļauj šajā priekšlikumā.

57. EDAU iesaka racionalizēt mehānismu un sniegt ierobežotu un precīzāku to nolūku definīciju, kas nav krimināllietas vajadzībām, kam var lūgt informāciju, kā arī ierobežot to personu grupu, kas varētu lūgt šādu informāciju. EDAU uzskata, ka citiem bez datu subjekta būtu jābūt tiesībām likumīgā kārtā lūgt šo informāciju tikai ārkārtas gadījumos. Priekšlikumā būtu jāiekļauj noteikums, ar ko datu aizsardzības iestādēm ļauj kontrolēt šādus ārkārtas izmantojumus.

58. EDAU iesaka precizēt jēdzienu "piederība" priekšlikuma apsvērumos, kā arī notiesātās personas pilsonības valsts centrālajai iestādei uzlikt par pienākumu paziņot par atjauninājumiem/atcelšanām to citu dalībvalstu vai trešo valstu centrālajām iestādēm, kas ir lūgušas informāciju, pirms tā tika atjaunināta vai atcelta.

59. EDAU lūdz Kopienas likumdevēju pamatot, kāpēc šo priekšlikumu nevar ierobežot, attiecinot tikai uz nopietnākiem noziegumiem, *inter alia*, lai ņemtu vērā ar proporcionalitātes principa noteiktos ierobežojumus.

60. EDAU pauž gandarījumu par 10. un 11. panta papildu noteikumiem, ar nosacījumu, ka:
- 10. pantu formulēs tā, lai tas efektīvi nodrošinātu darbotiespējīgu valodu režīmu
  - 11. pantu grozīs, lai iekļautu pašā pamatlēmumā formāta izveidi, lai skaidri noteiktā termiņā izstrādātu tehniskās specifikācijas, izmantojot komitoloģijas procedūru, un lai atceltu pārejas periodu kopēja formāta īstenošanai dalībvalstīs, vai, ja tas nav tehniski iespējams, ierobežotu šo periodu uz vienu gadu.
61. Citi EDAU ieteikumi attiecas uz:
- 3. panta 2. punktu — kāpēc Padomes Ģenerālsēkretariātam būtu jāinformē *Eurojust* par iestāžu iecelšanu?
  - 6. panta 2. punktu — pastāvīgas uzturēšanās valsts centrālā iestāde “iesniedz”, nevis “var iesniegt” lūgumu otras dalībvalsts centrālajai iestādei.
  - 9. pantu — būtu jāiekļauj noteikums, kurā datu aizsardzības iestādes ir mudinātas aktīvi sadarboties cita ar citu.

Briselē, 2006. gada 29. maijā

Peter HUSTINX

Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājs
